

HERALDICĂ ECLESIASTICĂ. STEMELE ARHIEPISCOPIILOR ROMANO-CATOLICI DE BUCUREȘTI*

Anton COȘA**

Preocupările noastre de heraldică ecleziastică – începute mai demult – s-au concretizat între timp și în câteva articole de specialitate, unele dintre ele fiind pregătite în prealabil sub forma unor comunicări prezentate în cadrul Comisiei Naționale de Heraldică, Genealogie și Sigilografie a Academiei Române – Filiala Iași.

Astfel, în urmă cu 17 ani, prezentam (în ședința din 8 februarie 2000 a Comisiei Naționale de Heraldică, Genealogie și Sigilografie – Filiala Iași) o comunicare cu titlul: *Heraldică ecleziastică. Steme episcopale catolice în Dieceza de Iași* (publicată ulterior într-un volum omagial¹ dedicat Excelenței Sale Petru Gherghel, Episcop de Iași).

Acea comunicare a fost prezentată într-un context fericit pentru comunitatea romano-catolică din Dieceza de Iași, din rândurile căreia, la sfârșitul anului 1999 și începutul anului 2000, au fost hirotoniți doi noi episcopi. Este vorba de Mons. Aurel Percă (ca episcop auxiliar² al Diecezei de Iași, primind titlul canonic de episcop titular³ de Mauriana⁴) și a Mons. Anton Coșa (ca episcop titular de Paesto⁵ și Administrator Apostolic *ad nutum Sanctae Sedis*⁶ pentru Administratura Apostolică a Bisericii Romano-Catolice din Republica Moldova).

---

* Comunicare prezentată la ședința din 10 octombrie 2017 a Comisiei Naționale de Heraldică, Genealogie și Sigilografie a Academiei Române (filiala Iași).

** Complexul Muzeal „Iulian Antonescu” Bacău.

¹ Anton Coșa, *Heraldică ecleziastică. Steme episcopale catolice în Dieceza de Iași*, în PS Aurel Percă (coord.), *Ca toți să fie una. Studii și articole în onoarea PS Petru Gherghel cu ocazia aniversării a 20 de ani de episcopat și 70 de ani de viață*, Editura Sapiența, Iași, 2010, p. 387-406.

² *Ibidem*.

³ Episcopul titular este un ierarh romano-catolic care nu primește în păstorie o episcopie activă, ci una istorică.

⁴ Episcopia de Mauriana (*Dioecesis Maurianensis*) se află fosta *Mauretania Caesariensis* din nordul Africii, în Algeria din zilele noastre. A se vedea în acest sens https://en.wikipedia.org/wiki/Dioecese_of_Mauriana; Steph. Antonii Morcelli, *Africa Christiana*, pars prima, volumen I, Brixiae, Ex Officina Bettoniana, MDCCCXVI, p. 218.

⁵ Episcopia de Paestum (Paesto sau Pesto) respectiv *Dioecesis Paestana* este un scaun episcopal titular (istoric) din Italia – regiunea Campania (https://it.wikipedia.org/wiki/Sede_titolare_di_Paestum).

⁶ A se vedea Decretul Papei Ioan Paul al II-lea cu privire la numirea Monseniorului Anton Coșa Administrator Apostolic „ad nutum Sanctae Sedis” de Moldova, Episcop titular de Paesto, 30 octombrie 1999, Roma, în „Analecta Catholica”, I, Chișinău, 2005, p. 17-19.

Mai apoi, la 27 octombrie 2001, Administratura Apostolică a Bisericii Romano-Catolice din Republica Moldova a fost ridicată de către Papa Ioan Paul al II-lea (prin *Constitutio Apostolica CHISINAUENSIS*⁷) la rangul de episcopie (Episcopia Romano-Catolică de Chișinău), iar PS Anton Coșa a fost numit în calitate de Episcop de Chișinău⁸.

Ulterior, într-un alt context fericit, de data aceasta pentru catolicii din întreaga lume, marcat la 13 martie 2013⁹ de alegerea papei Francisc¹⁰ în fruntea Sfântului Scaun, am prezentat, în cadrul aceleași Comisii Naționale de Heraldică, Genealogie și Sigilografie (filiala Iași), în ședința din 12 noiembrie 2013, o comunicare privind *stema papală*, publicată la rândul ei¹¹.

Revenind în cadrul diezezan local, beatificarea¹² celui care a fost episcopul martir Anton Durcovici (1888-1951)¹³, eveniment care a avut loc la Iași¹⁴ în ziua de 17 mai 2014, ne-a oferit o altă oportunitate pentru pregătirea și publicarea unui material de heraldică eclesiasitică, mai precis privind stema acestui ierarh catolic¹⁵.

În sfârșit, descoperirea (cu puțin timp în urmă) în Arhiva Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București¹⁶ a unor imagini cu reprezentări heraldice eclesiasitice ne prilejuiește, iată, prezentarea acestei comunicări privind stemele arhiepiscopilor romano-catolici de București.

Înainte de a detalia aceste steme arhiepiscopale, considerăm utile prezentarea câtorva elemente de natură tehnică privind heraldica eclesiasitică. În acest sens, precizăm faptul că

⁷ Cf. *Constitutio Apostolica CHISINAUENSIS* (Administratio Apostolica Moldovensis Ad Gradum Atque Dignitatem Dioecesis Evehitur Nomine Chisinauensis Noncupatae Et Apostolicae Sedi Immediate Subiectae), în „Acta Apostolicae Sedis”, an. et vol. XCIV, 3 Ianuarii 2002, n.1, Typis Vaticanis, 2002, p. 8-9.

⁸ Alte informații în acest sens sunt publicate în „Analecta Catholica”, I, Chișinău, 2005, p. 19-24.

⁹ Cf. www.vatican.va.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ Anton Coșa, *Heraldică eclesiasitică. Stema papală*, în „Carpica”, XLIII, 2014, p. 231-260.

¹² Act prin care Suveranul Pontif, în urma unor investigații începute într-o dieceză și continuate la Congregația pentru Cauzele Sfinților, acordă unui creștin catolic decedat, care a fost martirizat sau care a practicat toate virtuțile în chip eroic, titlul de „Fericit” și permite să i se aducă un cult public de către un grup limitat de credincioși (de exemplu o țară, o dieceză, un institut de viață consacrată). Beatificarea, introdusă în Biserica Catolică în vremurile mai recente, constituie prima etapă a procesului de canonizare. Informații suplimentare privind *procesul de beatificare/canonizare (ridicare la cinstea altarelor) în Biserica Catolică* sunt disponibile și pe http://www.durcovici.ro/utile/procesul_de_canonizare_in_Biserica_Catolica.pdf.

¹³ Anton Coșa, „ATHLETAE MEMORIAE”. *Însemnări genealogice, biografice și istorice*, în *ArhGen*, VII(XII), 2000, 1-4, p. 225-228.

¹⁴ PS Petru Gherghel, *Scrisoare pastorală. Cinstirea episcopului Anton Durcovici, martir*, în „Lumina Creștinului”, anul XXV, nr. 6 (294), Iași, 2014, p. 3.

¹⁵ Anton Coșa, *Stema episcopului Anton Durcovici*, în Ștefan Lupu (coord.), *În umbra crucii. Articole și studii despre viața și activitatea episcopului martir Anton Durcovici*, Editura Sapienția, Iași, 2013, p. 198-207.

¹⁶ Aducem mulțumiri doamnei Cristina Grigore (de la Biroul de Presă al Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București) și domnului dr. Dănuț Doboș (de la Arhiva Episcopiei Romano-Catolice de Iași) pentru disponibilitatea de a ne ajuta să accedem la imaginile păstrate în Arhiva Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București.

heraldica eclesiastică¹⁷ a apărut în Europa medievală apuseană¹⁸, fiind în directă legătură (cum era și firesc) cu apariția și răspândirea heraldicii în ansamblul ei¹⁹. De altfel, deloc întâmplător, s-a afirmat la un moment dat că heraldica este o „preocupare eminentamente europeană și *eminamente creștină*”²⁰.

În condițiile în care heraldica, „știință și artă născută direct din mentalitățile și necesitățile societății medievale, își structurează de timpuriu regulile și modalitățile de exprimare specifice”²¹, compunerea stemelor eclesiastice urmează aceleași reguli ca și stemele de sorginte laică.

Într-un spațiu european creștin și într-o perioadă a evului mediu când Biserica avea o importanță deosebită²², într-un context general marcat de o atenție specială acordată însemnelor heraldice, stemele eclesiastice cunosc și ele o răspândire pe măsură.

În cadrul heraldicii eclesiastice romano-catolice, stemele arhiepiscopilor ocupă un loc aparte. În stema unui arhiepiscop sunt elemente care se păstrează neschimbate, și elemente care diferă, de la purtător la purtător. Elementele clasice²³ care rămân neschimbate sunt: crucea arhiepiscopală (dublă și treflată) și pălăria de arhiepiscop, de culoare verde, de la care pornesc două cordeliere, de culoare verde, ce se termină cu câte zece ciucuri (**Fig. 1**).

Elementele care individualizează stema unui arhiepiscop sunt: *forma scutului* (italian, francez, spaniol, englez etc.), *smalțurile heraldice*, *figurile* respectiv *mobilele heraldice* și *deviza sau motto-ul*.

De regulă, stema pe care și-o alege un arhiepiscop conține elemente indicative pentru programul său pastoral. În cazul arhiepiscopilor care provin din rândurile familiilor nobiliare, stemele acestora cuprind (în totalitate sau parțial)²⁴ și blazoanele familiale nobiliare ale acestora, alături de cele eclesiastice.

Heraldica eclesiastică romano-catolică ne dezvăluie un univers deosebit, în care imaginarul, simbolismul și ideologicul se întrepătrund. Astfel, deloc întâmplător, limbajul figurat²⁵ este prezent, în mod firesc, în cadrul stemelor eclesiastice, în timp ce simbolurile și figurile emblematice și heraldice²⁶ pot fi întâlnite peste tot în Biserica Catolică.

¹⁷ Amintim aici câteva lucrări privitoare la heraldica eclesiastică romano-catolică: *Armorial des cardinaux, archevêque et évêque contemporains de France (avec 88 écussons gravés)*, nouvelle éditions, préface de H. T., Retaux-Bray, Libraire Éditeur, Paris, MDCCCLXXXVII; *Armorial des prélats français du XIXe siècle*, ouvrage orné de la gravure de 950 blasons, par le comte de Saint Saud, H. Daragon, Libraire-Éditeur, Paris, 1906; Henri Tausin, *Dictionnaire des devises ecclésiastiques*, Emile Lechevalier, Paris, 1907; Donald L. Galbreath, *Papal Heraldry*, Heffer and Sons, Cambridge, 1930; Bruno Bernard Heim, *Coutumes et droits héraldique de l'Eglise*, Beauchesne, Paris, 1949.

¹⁸ Michel Pastoureau, *Origine, apparition et diffusion des armoiries*, în „Les origines des armoiries”, „Actes du 2 Colloque International d'Héraldique – Bressanone, 5-9 octobre 1981”, Paris, 1983, p. 96-104.

¹⁹ Marcel Sturdza-Săucești, *Heraldica. Tratat tehnic*, Editura Științifică, București, 1974, p. 12-16.

²⁰ Ștefan S. Gorovei, *Mic îndreptar de heraldică (nu numai) ieșeană*, în *ArhGen*, IV (IX), 1997,1-2, p. 311.

²¹ Ileana Căzan, *Imaginar și simbol în heraldica medievală*, Editura Silex, București, 1996, p. 7.

²² A se vedea în acest sens Jeannine Quillet, *Cheile Puterii în Evul Mediu*, Editura Corint, București, 2003.

²³ Giorgio Aldrichetti, *Araldica Ecclesiastica*, disponibil pe www.araldicavaticana.com.

²⁴ Numeroase exemple sunt în *Armorial des prélats français du XIXe siècle*, par le Comte De Saint Saud, H. Daragon, Libraire-Éditeur, Paris, 1906.

²⁵ Giacomo Bascapè, Marcello del Piazzo, *Insegne e simboli. Araldica pubblica e privata, medievale e moderna*, Ministero per i Beni e le Attività Culturali, Roma, 1999, p. 5.

²⁶ *Ibidem*, p. 315-481.

Menționăm faptul că, de la mijlocul secolului al XIX-lea, stemele eclesiastice se compun urmând clasicele reguli heraldice de tip laic (pe de o parte) și factorii „doctrinali, liturgici și canonici”²⁷ (pe de altă parte), fiind supuse aprobării *Congregației pentru Cultul Divin și Disciplina Sacramentelor*²⁸ și *Colegiului Heraldic*²⁹ instituit oficial în anul 1853³⁰ de către papa Pius al IX-lea³¹ (1846-1878). Ulterior, concedarea și privilegiul de a putea folosi o stemă eclesiastică au fost reglementate de către papa Pius al X-lea³² (1903-1914), prin scrisoarea *motu proprio* „Inter multiplices curas”³³ din 21 februarie 1905.

Mai apoi, în cursul secolului al XX-lea au fost emise o serie de alte reglementări³⁴ privind elaborarea stemelor eclesiastice³⁵, dintre acestea amintind aici: *Regolamento tecnico araldico della Consulta Araldica del Regno d'Italia* aprobat prin decretul regal nr. 234 din 13 aprilie 1905³⁶; *Regolamento per la Consulta Araldica del Regno d'Italia* aprobat prin decretul regal nr. 652 din 7 iunie 1943³⁷, cu referiri și la heraldica eclesiastică: instrucțiunea „Ut sive sollicite”³⁸ (*Instructio Circa vestes, titulos et insignia generis Cardinalium, Episcoporum et Praelatorum ordine minorum*) emisă de Secretariatul de Stat al Sfântului Scaun la 31 martie 1969³⁹, rezultat al scrisorii (papei Paul al VI-lea – 1963-1978) *motu proprio* „Pontificalia Insignia”⁴⁰ din 21 iunie 1968.

Conform regulilor heraldice stabilite prin intermediul actelor legislative amintite mai sus, stema unui arhiepiscop trebuie să cuprindă (**Fig. 1**) un *scut* în care urmează să fie reprezentate *mobilele* respectiv *figurile heraldice*. Deasupra scutului este plasată crucea arhiepiscopală (dublă și treflată) având în dreapta mitra (semnificând funcția liturgică⁴¹, fiind simbolul prin excelență al demnității arhiepiscopale) și în stânga cârja arhiepiscopală (arătând funcția arhiepiscopală⁴², fiind simbolul puterii juridice și doctrinale a arhiepiscopului asupra Arhidiecezei sale). Totul trebuie să

²⁷ Bruno B. Heim, *Heraldry in the Catholic Church. Its origins, customs and laws*, Humanities Press, New Jersey, 1978, p. 43-45.

²⁸ Don Giuseppe Ceccarelli, *Stemmi a Colori dei Vescovi*, în *Vescovi delle Diocesi di Fano, Fossombrone, Cagli e Pergola. Cronotassi. Con brevi cenni storici e artistici sulle origini delle Città e delle Diocesi*, Fondazione Cassa di Risparmio di Fano, 2005, p. 137.

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ *Ibidem*.

³¹ August Franzen, Remigius Bäumer, *Istoria papilor*, Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București, București, 1996, p. 373-388.

³² *Ibidem*, p. 394-399.

³³ Cf. „Acta Sanctae Sedis”, 37, Libreria Editrice Vaticana, Roma, 1904-1905, p. 491-512.

³⁴ Bruno B. Heim, *L'araldica nella Chiesa Cattolica. Origini, usi, legislazione*, Libreria Editrice Vaticana, Roma, 2000, *passim*.

³⁵ Arthur Charles Fox-Davies, *The Wordsworth. Complete Guide to Heraldry*, Wordsworth Editions, Cumberland House, Crib Street, Ware, Hertfordshire, 1996, p. 600-606.

³⁶ Cf. *Regolamento tecnico araldico della Consulta Araldica del Regno d'Italia*, în „Gazzetta Ufficiale del Regno d'Italia”, nr. 141, Supliment ordinar din 15 iunie 1905.

³⁷ Cf. *Regolamento per la Consulta Araldica del Regno d'Italia*, în „Gazzetta Ufficiale del Regno d'Italia”, nr. 170, Supliment ordinar din 24 iulie 1943.

³⁸ A se vedea instrucțiunea *Ut sive sollicite*, în „Acta Apostolicae Sedis”, 61, Roma, 1969, p. 334-340.

³⁹ *Ibidem*.

⁴⁰ Cf. „Acta Apostolicae Sedis”, 60, Roma, 1968, p. 374-377 respectiv p. 406-412.

⁴¹ Don Giuseppe Ceccarelli, *op. cit.*, p. 137.

⁴² *Ibidem*.

se afle sub o pălărie⁴³ de arhiepiscop, de culoare verde, de la care să pornească două cordeliere, de culoare verde, ce să se termine cu câte zece ciucuri dispuși la rândul lor câte 1, 2, 3 și 4. În partea inferioară a scutului, în exterior, este plasată deviza arhiepiscopului, în limba latină, exprimând concis⁴⁴ idealul și programul vieții misionare și pastorale a purtătorului stemei.

Structura eclesiastică în fruntea căreia vor oficia ierarhii romano-catolici de ale căror reprezentări heraldice ne ocupăm în materialul nostru a fost creată în urma unor demersuri diplomatice⁴⁵ extrem de delicate și care s-au întins pe o perioadă destul de lungă.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, „după o lungă suită de negocieri”⁴⁶, Sfântul Scaun renunță la ideea inițială a unui acord de tip concorditar⁴⁷ cu România, reducând dialogul diplomatic la o măsură interesantă, agreată confidențial de cele două părți. Este vorba de crearea unei ierarhii catolice naționale⁴⁸ în România, măsură considerată necesară⁴⁹, ca o structură eclesiastică corespunzătoare structurii unui stat⁵⁰ independent și suveran.

În consecință, în ziua de 27 aprilie 1883⁵¹, Papa Leon al XIII-lea emite la Roma Scrisoarea Apostolică (Breve), „Praecipuum munus Apostolicae servitutis”⁵² privind crearea Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București, numindu-l totodată și pe primul titular⁵³ al acestei Arhidieceze în persoana episcopului Ignazio Paoli care era deja din anul 1870 „Episcop de Nicopole și Administrator Apostolic al Valahiei”⁵⁴.

⁴³ A se vedea *Armorial des cardinaux, archevêque et évêque contemporains de France (avec 88 écussons gravés)*, nouvelle éditions, Retaux-Bray, Libraire Éditeur, Paris, MDCCLXXXVII, p. 13.

⁴⁴ *Ibidem*.

⁴⁵ Anton Coșa, *Relațiile diplomatice dintre Sfântul Scaun și România (1866-1884)*, în Corneliu Mihail Lungu, *arhivist, istoric, profesor la 70 de ani*, ediție îngrijită de Vilică Munteanu și Ioan Lăcătușu, Editura Eurocarpatica, Sfântu Gheorghe, 2013, p. 335-364.

⁴⁶ *Ibidem*.

⁴⁷ Romul Cândea, *Concordate – un capitol de istorie politică*, Cernăuți, 1921.

⁴⁸ I. Dumitriu-Snagov, *Le Saint-Siège et la Roumanie moderne. 1866-1887: régestes des documents concernant la création de la hiérarchie catholique en territoire national roumain et les événements contemporains*, Tipografia Poliglotta Università Gregoriana, Rome, [s.n.], 1984, 111p.

⁴⁹ Din data de 5 februarie 1881 avem „primul Proiect de Tratat între Sfântul Scaun și România, propus de Guvernul de la București, relativ la organizarea și ierarhia Bisericii Catolice din România” (Cf. *Archivio della Sacra Congregazione per gli Affari Ecclesiastici Straordinari, Romania*, fasc. 4, ff. 61-63, apud I. Dumitriu-Snagov, *Monumenta Romaniae Vaticana*, Editura Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, București, 1996, p. 189-192; Anton Coșa, *Valorificarea patrimoniului documentar prin expoziții muzeale: MONUMENTA ROMANIAE VATICANA*, în Elena Lăcrămioara Istina (ed.), *In honorem magistri Ioan Mitrea, Octogenarii*, Editura Magic Print, Onești, 2017, p. 287).

⁵⁰ I. Dumitriu-Snagov, *Le Saint-Siège et la Roumanie Moderne. 1866-1914*, vol. 57, Editrice Pontificia Università Gregoriana, Roma, 1989, p. 111.

⁵¹ *Ibidem*, p. 480-481.

⁵² *Ibidem*.

⁵³ Cf. *Schematismul Arhidiecezei Romano-Catolice de București*, ediție realizată sub îngrijirea Mons. Luigi Vitorio Blasutti, Vicar General, Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București, București, 2000, p. 11.

⁵⁴ *Ibidem*.

Această decizie a Papei Leon al XIII-lea de a ridica Vicariatul Apostolic al Valahiei „direct la rangul de reprezentare”⁵⁵ prin titlul de Arhiepiscopia Catolică de București⁵⁶, la 27 aprilie 1883⁵⁷ va contribui la consolidarea morală a aspirației românilor la un stat național unitar.

În cei 134 de ani de existență a Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București, în fruntea acesteia au urcat un număr de 7 arhiepiscopi titulari: *Mons. Ignatio Paoli CP* (1883-1885), *Mons. Paolo Giuseppe Palma CP* (1885-1892), *Mons. Otto Zardetti* (1894-1895), *Mons. Franz Xaver von Hornstein* (1896-1905), *Mons. Raymund Netzhammer OSB* (1905-1924), *Mons. Alexandru Theodor Cisar* (1925-1949), *Mons. Ioan Robu* (1990...).

Stemele acestor 7 arhiepiscopi care au păstorit⁵⁸, începând din anul 1883, Arhiepiscopia Romano-Catolică de București, vor fi prezentate în cele ce urmează:

ARHIEPISCOPUL IGNAZIO PAOLI

Date biografice: Arhiepiscopul Ignazio Paoli C.P.⁵⁹ s-a născut în Italia, la Santa Maria a Vezzano (Florența), în ziua de 25 iulie 1818. Este numit episcop de *Nicopolis ad Istrum* (Bulgaria)⁶⁰ pe 19 august 1870, hirotonit episcop de Nicopole pe 28 august 1870 la Ss. Jean Paul et au Coelius, Roma. Demisionează din funcția de episcop de Nicopole la 24 aprilie 1883. Este numit arhiepiscop romano-catolic de București la 27 aprilie 1883 (**Fig. 2**). Conduce Arhidieceza Romano-Catolică de București între anii 1883-1885. Încetează din viață la 27 februarie 1885⁶¹.

Stema (Fig. 3, 4abc): scut despăcat, în cartierul din partea dreaptă, pe câmp de aur, conturul unei inimi surmontate de o cruce latină, neagră, încărcată de o coroană de spini naturală. În câmpul inimii se află inscripția JESU XPI PASSIO, de culoare neagră, iar în vârful

⁵⁵ Ion Dumitriu-Snagov, *România în diplomația Vaticanului. 1939-1944*, Editura Garamond, București, 1991, p. 31.

⁵⁶ Anton Coșa, *Catolicii din Moldova în izvoarele Sfântului Scaun (secolele XVII-XVIII)*, cu un *Cuvânt înainte* de Ștefan S. Gorovei, Editura Sapienția, Iași, 2007, p. 111.

⁵⁷ I. Dumitriu-Snagov, *Le Saint-Siège et la Roumanie Moderne. 1850-1866*, vol. 48, Universită Gregoriana Editrice, Roma, 1982, p. 227.

⁵⁸ Pr. Iosif Gabor, *Ierarhia catolică de rit latin în România*, Luizi Călugăra, 1984, manuscris, fol. 159-162.

⁵⁹ *Anuarul Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București (2016-2017)*, coordonator PS Cornel Damian, redactat de Angelus Communicationis, Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București, București, 2017, p. 29.

⁶⁰ Despre episcopia de Nicopole (din Bulgaria) a se vedea, de exemplu, J. Bogève, *L'évêché de Nicopolis en Bulgarie*, în „Échos d'Orient: revue d'histoire, de géographie et de liturgie orientales”, tom XVIII, nr. 112-113, Paris, 1916, p. 160-164.

⁶¹ Pentru informații biografice suplimentare, a se vedea *Archbishop Ignazio Paoli C.P.*, text disponibil pe <http://www.catholic-hierarchy.org/bishop/bpaolii.html>.

cele trei cuie ale pătimirii lui Isus Cristos, de aceeași culoare. Inima este străpunsă de o suliță de argint și o hampă de aur, încrucișate, având dedesubt o ramură de măslin și o ramură de palmier, naturale, întrepătrunse și legate la bază cu o cordeluță roșie, conform uzanței comune în heraldica ecleziastică; în cartierul din stânga, pe câmp roșu, un leu rampant ținând în gheare o frunză de palmier verde, având deasupra un soare de aur. Într-o variantă color a stemei (**Fig. 4a**), smalțurile și figurile heraldice din primul cartier sunt: pe câmp de argint, o inimă de culoare roșie, surmontată de o cruce latină de aur încărcată de o coroană de spini de același metal. În câmpul inimii se află inscripția JESU XPI PASSIO, de argint, iar în vârful celei trei cuie ale pătimirii lui Isus Cristos, tot de argint. Inima este străpunsă de o suliță de argint și o hampă de aur, încrucișate, având dedesubt o ramură de măslin și o ramură de palmier, de culoare verde, întrepătrunse la bază și legate cu o cordeluță roșie. Deasupra scutului, crucea dublă arhiepiscopală treflată, având în dreapta mitra și în stânga cârja arhiepiscopală. Totul se află sub pălăria de arhiepiscop, de culoare verde, de la care pornesc două cordeliere, de culoare verde, ce se termină cu câte zece ciucuri dispuși la rândul lor câte 1, 2, 3 și 4. În partea inferioară a scutului, în exterior, se află deviza⁶² arhiepiscopului în limba latină: **IN VICTORIA PAX** (*Pacea este rodul victoriei*).

Semnificația stemei: stema arhiepiscopală reprezintă programul pastoral al purtătorului. Figura heraldică din primul cartier reprezintă însemnul heraldic al Ordinului Pasionist⁶³ (**Fig. 5a, b, c, d**)⁶⁴ sau Congregația Patimilor lui Isus Cristos – întemeiată de Sf. Paul al Crucii în anul 1725⁶⁵, ordin monastic din care făcea parte⁶⁶ posesorul stemei. Figurile heraldice din cartierul secund fac parte din stema familiei Paoli (care cunoaște câteva variante diferite⁶⁷).

⁶² Deviza arhiepiscopului Ignazio Paoli este menționată și în *Dictionnaire des devises ecclésiastiques...*, p. 100, nr. 1021.

⁶³ Cf. http://www.araldicavaticana.com/zcongregazioni_clericali.htm.

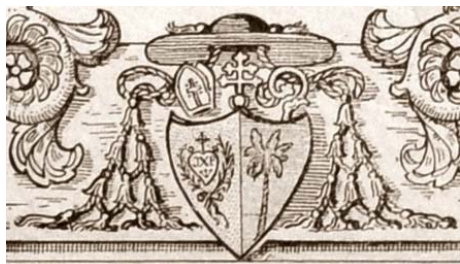
⁶⁴ Am constatat unele diferențe în ceea ce privește folosirea smalțurilor heraldice din stema ordinului passionist. Astfel, scutul este de aur (**Fig. 5a**) sau de argint (**Fig. 5b**), cu o inimă neagră bordată de argint și surmontată de o cruce de argint; în câmpul inimii inscripția JESU XPI PASSIO, de argint; în vârful inimii cele trei cuie ale pătimirii, de argint. Inima este plasată pe o ramură de măslin (reprezentând pacea) și o ramură de palmier (reprezentând nemurirea), naturale, întrepătrunse și legate la bază cu o cordeluță roșie, conform uzanței comune în heraldica ecleziastică. Imaginea **5a** este din *Armorial des cardinaux, archevêque et évêque contemporains...*, p. 196; imaginea **5b** este preluată de pe <http://bosilkov.com/it/svetilishte/episkop-89>; imaginea **5c** este disponibilă pe adresa https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Passio_logo.jpg, iar imaginea **5d** poate fi accesată și pe internet, fiind postată la adresa <http://www.passiochristi.org/en/>.

⁶⁵ A se vedea *Saint Paul de la Croix et Les Passionistes*, ouvrage dédié a Monseigneur Laurence, évêque de Tarbes, et precede d'une lettre de sa grandeur; par le pere Jean Pierre de la Croix, Passioniste, Missionnaire Apostolique en Valachie, Paris-Leipzig, H. Castermann, Tournai, 1868.

⁶⁶ Fabriano Giorgini C. P., *I passionisti nella Chiesa di Bulgaria e di Valachia (Romania)*, în seria „Ricerche di storia e spiritualità passionista” (53), Curia Generale Passionisti, Roma, 1998, p. 61-68.

⁶⁷ A se vedea *Armorial Général précédé d'un Dictionnaire des termes du blason*, par J. B. Rietstap, tome II, deuxième édition, refondue et augmentée, Gouda, 1887, p. 383; *Dizionario storico-blasonico delle famiglie nobili e notabili italiane estinte e fiorenti*, compilato dal commendatore G. B. di Crollalanza, volume secondo, Arnaldo Forni Editore, Bologna, p. 274-275.

ARHIEPISCOPUL
PAOLO GIUSEPPE PALMA

Date biografice: Arhiepiscopul Paolo Giuseppe Palma C.P.⁶⁸ s-a născut la 5 iulie 1830 la Roma. Este numit arhiepiscop de București la 19 mai 1885 și hirotonit arhiepiscop pe 24 mai 1885 la Colegiul de Propaganda Fide, Roma (**Fig. 6**). Conduce Arhidieceza Romano-Catolică de București timp de patru ani, la 30 septembrie 1889⁶⁹ retrăgându-se la Viena pentru a-și îngriji sănătatea. Trece în veșnicie⁷⁰ la 2 februarie 1892⁷¹.

Stema (Fig. 7): scut despicat, în cartierul din partea dreaptă, pe câmp de aur, conturul unei inimi surmontate de o cruce latină, neagră, încărcată de o coroană de spini naturală. În câmpul inimii se află inscripția JSP PASSIO, de culoare neagră, iar în vârf cele trei cuie ale pătimirii lui Isus Cristos, de aceeași culoare. Inima este străpunsă de o sulită de argint și o hampă de aur, încrucișate, având dedesubt o ramură de măslin și o ramură de palmier, naturale, întrepătrunse și legate la bază cu o cordeluță roșie, conform uzanței comune în heraldica ecleziastică; în cartierul din stânga, pe câmp de azur, un palmier natural plasat pe o terasă verde. Deasupra scutului, crucea dublă arhiepiscopală treflată, având în dreapta mitra și în stânga cârja arhiepiscopală. Totul se află sub pălăria de arhiepiscop, de culoare verde, de la care pornesc două cordeliere, de culoare verde, ce se termină cu câte zece ciucuri dispuși la rândul lor câte 1, 2, 3 și 4.

Semnificația stemei: stema arhiepiscopală reprezintă programul pastoral al purtătorului. Figura heraldică din primul cartier reprezintă însemnul Ordinului Pasionist (Congregația Patimilor lui Isus Cristos), din care făcea parte⁷² posesorul stemei. Palmierul din cartierul

⁶⁸ Archivio Generale Congregazione dei Passionisti, Roma, Fondo *Bulgaria*, A. IV-III/3-1, *Hierarchia Catholica ... Ritzler - Sefrin*, vol. VIII, Patavii 1968, p. 161; *Anuarul Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București (2016-2017)*, coordonator PS Cornel Damian, redactat de Angelus Communicationis, Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București, București, 2017, p. 29.

⁶⁹ I. Dumitriu-Snagov, *op. cit.*, 1989, p. 127.

⁷⁰ Dr. Demetriu Radu, protopop onorar, E.S. Monseniorele Paul I. Palma, Arhiepiscop Latin de București, *Orațiune Funerară*, ținută la 12 Februarie 1892 st. n. în Biserica Catedrală a S-tului Iosif din București, Tipografia Gutenberg Joseph Göbl, București, 1892, p. 5-15.

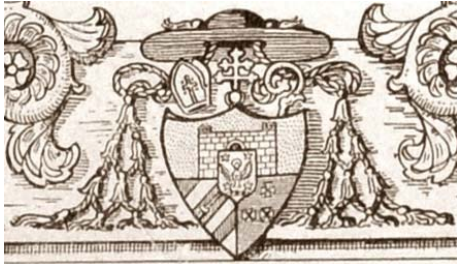
⁷¹ Pentru informații biografice suplimentare, a se vedea *Archbishop Paolo Giuseppe Palma C. P.*, text disponibil pe <http://www.catholic-hierarchy.org/bishop/bpalmag.html>.

⁷² Fabrizio Giorgini C. P., *I passionisti nella Chiesa di Bulgaria e di Valachia (Romania)*, în seria „Ricerche di storia e spiritualità passionista” (53), Curia Generale Passionisti, Roma, 1998, p. 68; I. Dumitriu-Snagov, *op. cit.*, 1989, p. 125.

secund face trimitere la numele posesorului stemei, făcând parte din stema de familie (întâlnită în variante diferite⁷³).

ARHIEPISCOPUL
OTTO ZARDETTI

Date biografice: Arhiepiscopul Johann Joseph Friedrich Otto Zardetti⁷⁴ s-a născut la 24 ianuarie 1847 la Rorschach în Elveția⁷⁵. La 21 august 1870 este hirotonit preot, la 3 octombrie 1889 este numit episcop de Saint Cloud⁷⁶ (Minnestota, SUA), la 20 octombrie 1889 este hirotonit episcop de Saint Cloud. La 6 martie 1894 este ales arhiepiscop de București (**Fig. 8**), însă ajunge în România abia în noiembrie 1894⁷⁷. Conduce Arhidieceza Romano-Catolică de București doar câteva luni, la 25 aprilie 1895⁷⁸ înaintând deja Sfântului Scaun demisia din această funcție, acceptată oficial⁷⁹ la 25 mai 1905. La 12 iunie 1895 este numit arhiepiscop de Mocissus⁸⁰. Trece în eternitate la 10 mai 1902⁸¹.

Stema (Fig. 9): scut tăiat, în partea superioară, de aur, o cetate de argint zidită în negru, cu două turnulețe și intrarea neagră; câmpul inferior, despicat; primul cartier barat de argint și roșu (3 și 3) având o spadă de aur așezată într-o bară roșie, cartierul secund, pe verde, trei cruci de Malta, de aur. Peste tot, un scut negru, cu un personaj cu aureolă cu brațele deschise, înconjurată de 4 stele cu câte 5 raze. Deasupra scutului, crucea dublă arhiepiscopală treflată, având în dreapta mitra și în stânga cârja arhiepiscopală. Totul se află sub pălăria de

⁷³ A se vedea *Armorial Général précédé d'un Dictionnaire des termes du blason*, par J. B. Rietstap, tome II, deuxième édition, refondue et augmentée, Gouda, 1887, p. 379; *Dizionario storico-blasonico delle famiglie nobili e notabili italiane estinte e fiorenti*, compilato dal commendatore G. B. di Crollalanza, volume secondo, Arnaldo Forni Editore, Bologna, p. 262-263.

⁷⁴ *Anuarul Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București (2016-2017)*, p. 29.

⁷⁵ Informații biografice relative la *Archbishop John Joseph Frederick Otto Zardetti* sunt disponibile și pe <http://www.catholic-hierarchy.org/bishop/bzardetti.html>.

⁷⁶ Diocese of Saint Cloud, *Bishop Zardetti*, disponibil pe <http://stcdio.org/bishop-zardetti/>.

⁷⁷ I. Dumitriu-Snagov, *op. cit.*, 1989, p. 136.

⁷⁸ *Ibidem*, p. 136-137.

⁷⁹ Cf. <http://www.catholic-hierarchy.org/bishop/bzardetti.html>.

⁸⁰ *Dr. Otto Zardetti, Erzbischof von Mocissus*, *Erinnerungsblätter von Franz Xaver Wetzel*, Verlagsanstalt Benziger, Einsiedeln, 1902; Cl. Frei, *Dr. Otto Zardetti, Erzbischof von Mocissus*, în „Pädagogische Blätter: Organ des Vereins kathol. Lehrer und Schulmänner der Schweiz”, Neunter Jahrgang, 14 Heft, Einsiedeln, 1902, p. 426-430.

⁸¹ <http://www.catholic-hierarchy.org/bishop/bzardetti.html>.

arhiepiscop, de culoare verde, de la care pornesc două cordeliere, de culoare verde, ce se termină cu câte zece ciucuri dispuși la rândul lor câte 1, 2, 3 și 4.

Semnificația: stema episcopală reprezintă programul pastoral al purtătorului. Stema arhiepiscopală cuprinde stema familiei Zardetti (o familie de origine italiană stabilită la începutul secolului al XVIII-lea la Rorschach în Elveția⁸²) la care se adaugă o figură heraldică nouă, plasată într-un „scut peste tot”, reprezentând calitatea arhiepiscopală a posesorului stemei.

ARHIEPISCOPUL XAVER DE HORNSTEIN

Date biografice: Arhiepiscopul Franz Xaver von Hornstein⁸³ s-a născut la Villars-sur-Fontenais în Elveția, la 9 martie 1840. Este Sfințit preot la 19 iulie 1863. Va fi numit arhiepiscop de București la 31 martie 1896 și hirotonit arhiepiscop pe 18 octombrie 1896 (**Fig. 10**). Conduce Arhidieceza Romano-Catolică de București între anii 1896-1905⁸⁴. Trece în veșnicie la 3 iunie 1905⁸⁵.

Stema (Fig. 11): scut scartelat, în primul și al patrulea cartier, pe aur, câte un sfânt cu aureolă, de culoare naturală; în cartierele 2 și 3, pe fond roșu, câte un corn de cerb, încovoiat și cu ramuri, de argint, însoțite în vârf de câte trei coline de argint. Peste tot, un scut negru, cu o cruce de argint. Deasupra scutului, crucea dublă arhiepiscopală treflată, având în dreapta mitra și în stânga cârja arhiepiscopală. Totul se află sub pălăria de arhiepiscop, de culoare verde, de la care pornesc două cordeliere, de culoare verde, ce se termină cu câte zece ciucuri dispuși la rândul lor câte 1, 2, 3 și 4.

⁸² A se vedea *Dictionnaire historique & biographique de la Suisse*, publié avec la recommandation de la Société Générale Suisse D'Histoire et sous la direction de +Victor Attinger (éditeur), Marcel Godet (directeur de la Bibliothèque Nationale), +Henri Turler (directeur des Archives Fédérales), avec des nombreux collaborateurs de tous les cantons, illustré de cartes et de nombreuses reproductions d'anciens documents dans le texte et hors texte, tome septième et dernier, Vacallo-Zyro, Neuchâtel, Administration du Dictionnaire historique et biographique de la Suisse, 1933, p. 411.

⁸³ *Anuarul Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București (2016-2017)*, p. 29.

⁸⁴ I. Dumitriu-Snagov, *op. cit.*, 1989, p. 153.

⁸⁵ Informații biografice relative la *Archbishop Joseph-Xavier de Hornstein* sunt disponibile și pe <http://www.catholic-hierarchy.org/bishop/bhornf.html>.

Semnificația stemei: stema arhiepiscopală reprezintă programul pastoral al purtătorului. Stema arhiepiscopală cuprinde stema familiei de Hornstein⁸⁶ (un scut de azur cu un corn de cerb, încovoiat și cu ramuri, de aur, însoțit în vârf de trei coline verzi) în cartierele 2 și 3, dar cu alte smalțuri (scut roșu, corn de cerb de argint, coline de argint) la care se adaugă o altă figură heraldică plasată în cartierele 1 și 4, precum și un scut peste tot.

ARHIEPISCOPUL
RAYMUND NETZHAMMER

Date biografice: Arhiepiscopul Raymund Netzhammer O.S.B.⁸⁷ s-a născut la Erzingen, Baden-Württemberg, Germania, la 19 ianuarie 1862. Devine membru al Ordinului Sfântului Benedict (profesiunea solemnă pe 8 septembrie 1881). Este hirotonit preot la 5 septembrie 1886; numit arhiepiscop de București pe 16 septembrie 1905; hirotonit arhiepiscop pe 5 noiembrie 1905 (**Fig. 12**). Conduce Arhidieceza Romano-Catolică de București între anii 1905-1924. Demisionează din această funcție la 14 iulie 1924, când este numit arhiepiscop titular de Anazarbus. Se stinge din viață la 18 septembrie 1945⁸⁸.

Stema (Fig. 13, 14): scut scartelat, în primul cartier, de azur, se află o cruce patriarhală neagră, peste care broșează cuvântul PAX, în fascie, de culoare neagră, plantată pe un munte de aur cu trei vârfuri, pornind de la baza scutului; în cartierul al doilea, de aur, se află un ciocan de culoare neagră; în cartierul al treilea, de aur, se află un corb de culoare naturală, cu aripile deschise; în cartierul al patrulea, de argint, se află o plasă de culoare neagră. Deasupra scutului, crucea dublă arhiepiscopală treflată, având în dreapta mitra și în stânga cârja arhiepiscopală. Totul se află sub pălăria de arhiepiscop, de culoare verde, de la care pornesc două cordeliere, de culoare verde, ce se termină cu câte zece ciucuri dispuși la rândul lor câte 1, 2, 3 și 4. În partea inferioară a scutului, în exterior, se află deviza episcopului în limba latină: **IN VERBO TUO** (*La cuvântul Tău*)⁸⁹.

⁸⁶ Cf. *Dictionnaire historique et biographique de la Suisse...*, sous la direction de †Victor Attinger (éditeur), Marcel Godet (directeur de la Bibliothèque Nationale), Henri Turler (directeur des Archives Fédérales), tome quatrième, Heggli-Montreux, Neuchâtel, Administration du Dictionnaire historique et biographique de la Suisse, 1928, p. 161.

⁸⁷ *Anuarul Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București (2016-2017)*, p. 29.

⁸⁸ Informații biografice relative la *Archbishop Albinus Raymund Netzhammer O.S.B.* sunt disponibile și pe <http://www.catholic-hierarchy.org/bishop/bnetz.html>.

⁸⁹ O variantă alb-negru a stemei arhiepiscopului Netzhammer („Armoiries de Mgr Netzhammer”), cu descrierea aferentă, a fost publicată în Sigismond de COURTEN, *S. E. Mgr. Raymond Netzhammer: une figure amie de*

Semnificația stemei: stema arhiepiscopală reprezintă programul pastoral al purtătorului. Figura heraldică din primul cartier reprezintă blazonul ordinului benedictin⁹⁰ [întâlnit de-a lungul timpului în câteva variante: scut de azur, cu o cruce patriarhală de aur, peste care broșează cuvântul PAX, în fascie, de aur, plantată pe un munte de aur cu trei vârfuri, pornind de la baza scutului⁹¹ (**Fig. 15a**); scut de azur, cu o cruce patriarhală latină⁹² de aur, peste care broșează cuvântul PAX, în fascie, de aur, plantată pe un munte de aur cu trei vârfuri, pornind de la baza scutului⁹³ (**Fig. 15b**); scut de azur, cu o cruce patriarhală neagră, peste care broșează cuvântul PAX, de culoare roșie, în fascie, plantată pe un munte de aur cu trei vârfuri, pornind de la baza scutului⁹⁴ (**Fig. 16a**); scut de azur, cu o cruce patriarhală de argint, peste care broșează cuvântul PAX, în fascie, de aur, plantată pe un munte de aur cu trei vârfuri, pornind de la baza scutului⁹⁵ (**Fig. 16b**); scut de azur, cu o cruce patriarhală de culoare roșie, peste care broșează cuvântul PAX, în fascie, de argint, plantată pe un munte verde cu trei vârfuri, pornind de la baza scutului⁹⁶ (**Fig. 16c**); scut de argint, cu o cruce patriarhală neagră, peste care broșează cuvântul PAX, în fascie, de aceeași culoare, plantată pe un munte verde cu trei vârfuri, pornind de la baza scutului⁹⁷ (**Fig. 16d**)]. Corbul din cartierul al treilea este unul dintre cei doi corbi din blazonul orașului elvețian Einsiedeln (aici fiind și o vestită mănăstire benedictină în care viitorul arhiepiscop Netzhammer a intrat de timpuriu pentru a-și desăvârși vocația și unde a fost și sfințit ca preot). Ciocanul și plasa din cartierele 2 și 4 reprezintă transpunerea în plan heraldic a numelui purtătorului stemei: „netz” însemnând în limba germană plasă, iar „hammer” însemnând ciocan. Deviza este luată din Evanghelia după Sf. Luca: „*In verbo tuo laxabo retia*” – „La cuvântul tău voi arunca năvoadele”⁹⁸ (Lc 5,5).

---

vénérable prélat, în „Echos de Saint-Maurice”, edition numérique, tome 32, 1933, p. 62-65, lucrare disponibilă și pe adresa <http://www.digi-archives.org/pages/echos/ESMo32019.pdf>.

⁹⁰ http://www.araldicavaticana.com/zordini__monastici.htm#_ftn1.

⁹¹ A se vedea imaginea disponibilă pe adresa [https://it.wikipedia.org/wiki/Ordine_di_San_Benedetto#/media/File:Coat_of_Arms_of_the_Order_of_Saint_Benedict_\(simple\).svg](https://it.wikipedia.org/wiki/Ordine_di_San_Benedetto#/media/File:Coat_of_Arms_of_the_Order_of_Saint_Benedict_(simple).svg).

⁹² A se vedea *Insegne delle religioni de' preti, monaci, frati e cavallieri di religioni, d'ordini e di privilegi*, raccolte e descritte da Don Giacomo Fontana, fol. 43, imaginea este disponibilă și pe internet la adresa <http://bibliotecaestense.beniculturali.it/info/img/mss/i-mo-beu-alfa.t.4.12.pdf>.

⁹³ A se vedea imaginea disponibilă pe adresa [https://it.wikipedia.org/wiki/Ordine_di_San_Benedetto#/media/File:Coat_of_Arms_of_the_Order_of_Saint_Benedict_\(simple\).svg](https://it.wikipedia.org/wiki/Ordine_di_San_Benedetto#/media/File:Coat_of_Arms_of_the_Order_of_Saint_Benedict_(simple).svg).

⁹⁴ Cf. *Armorial des prélats français du XIXe siècle...*, p. 303.

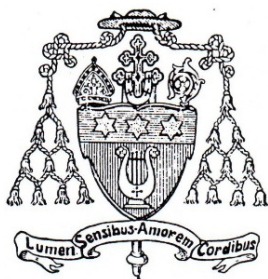
⁹⁵ Cf. *Armorial des prélats français du XIXe siècle...*, p. 304.

⁹⁶ Cf. *Armorial des cardinaux, archevêque et évêque contemporains...*, p. 165.

⁹⁷ Anton Coșa, *Heraldică ecleziastică. Stema papală*, p. 254.

⁹⁸ Cf. *Evanghelia după Sf. Luca*, traducere disponibilă pe <http://bibliacatolica.ro/luca-capitolul-5/>.

ARHIEPISCOPUL
ALEXANDRU THEODOR CISAR

Date biografice: Arhiepiscopul Alexandru Theodor Cisar⁹⁹ s-a născut la București¹⁰⁰ în ziua de 21 octombrie 1880. Urmează cursurile Seminarului Romano-Catolic „Sfântul Duh”¹⁰¹ din București (începând din anul 1892), iar din 1899 este trimis la Colegiul „De Propaganda Fide” din Roma pentru studii. După finalizarea studiilor este sfințit preot la Roma, pe 6 iunie 1903. Se întoarce în România unde este numit secretar al arhiepiscopului romano-catolic de București (Francisc Xaveriu Hornstein), prefect de studii la Seminar, vicar parohial la Parohiile Bărăția și Craiova. În timpul Primului Război Mondial este numit director al Școlii arhiepiscopale „Sf. Andrei” din București, funcție pe care o va deține până la numirea sa ca episcop de Iași¹⁰², pe 22 aprilie 1920 (hirotonirea ca episcop pe 15 august 1920, instalarea la Iași pe 25 august 1920). Pe 12 decembrie 1924 este numit arhiepiscop romano-catolic de București (**Fig. 17**)¹⁰³ și administrator *ad interim* al Episcopiei de Iași (până pe 5 iulie 1925). Încăunarea solemnă ca arhiepiscop de București a avut loc în catedrala „Sf. Iosif”¹⁰⁴ la 22 martie 1925. Va deține funcția de arhiepiscop de București până la 17 ianuarie 1949¹⁰⁵. Trece în neființă în ziua de 7 ianuarie 1954, la București¹⁰⁶.

Stema (Fig. 18): scut roșu, cu o liră de argint, șeful de azur, încărcat cu trei stele, de aur, cu câte șase raze. Deasupra scutului, crucea dublă arhiepiscopală treflată, cu un pallium¹⁰⁷ de argint, încărcată cu 4 cruciulițe negre, trecând peste brațele sale inferioare, având în dreapta mitra și în stânga cârja arhiepiscopală. Totul se află sub pălăria de arhiepiscop, de culoare verde, de la care pornesc două cordeliere, de culoare verde, ce se termină cu câte zece ciucuri

⁹⁹ *Anuarul Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București (2016-2017)*, p. 30.

¹⁰⁰ Pr. Iosif Gabor, Pr. Iosif Simon, *Necrolog (1600-2000)*, Editura Presa Bună, Iași, 2001, p. 26.

¹⁰¹ Charles Fabrègues, *L'église catholique en Roumanie*, în „Revue des Études Byzantines” – „Échos d'Orient”, tome 6, nr. 38, 1903, p. 45, text disponibil și pe adresa http://www.persee.fr/issue/rebyz_1146-9447_1903_num_6_38.

¹⁰² Anton Coșa, *Heraldică ecleziastică. Steme episcopale catolice...*, 2010, p. 390-391.

¹⁰³ Cf. https://issuu.com/revista_ac/docs/arch130_o_istorie_in_imagini2/37.

¹⁰⁴ Cf. <http://arcb.ro/website/arhidieceza/arhidieceza-romano-catolica-de-bucuresti/istoric/>.

¹⁰⁵ A se vedea în acest sens Pr. Ieronim Iacob, *130 de ani de la fondarea Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București – o istorie în imagini*, în „Actualitatea creștină” (publicație a Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București), anul XXIV, nr. 8, 2013, p. 37, disponibilă și pe https://issuu.com/revista_ac/docs/arch130_o_istorie_in_imagini2/37.

¹⁰⁶ Informații biografice relative la *Archbishop Alexandru Theodor Cisar* sunt disponibile și pe <http://www.catholic-hierarchy.org/bishop/bcisar.html>.

¹⁰⁷ A se vedea *Armorial des cardinaux, archevêque et évêque contemporains...*, p. 21-22.

dispuși la rândul lor câte 1, 2, 3 și 4. În partea inferioară a scutului, în exterior, se află deviza arhiepiscopului în limba latină: **Lumen Sensibus-Amorem Cordibus** („Lumini în simțuri – Dragoste în inimi”).

Semnificația stemei: stema arhiepiscopală reprezintă programul pastoral al purtătorului. Astfel, lira simbolizează cântările de slavă pe care purtătorul stemei le aduce divinității pentru darurile primite. Stelele sunt un simbol al eternității, un semn al sfințirii. În cazul de față, numărul lor poate simboliza Sfânta Treime. Deviza este un fragment din strofa a patra a cântecului religios **Veni, Creator Spiritus** (*O, Duhule Sfânt Creator*): „**Accende lumen sensibus, Infunde amorem cordibus**” („Aprinde lumini în simțuri, Strecoară dragoste în inimile noastre”¹⁰⁸).

ARHIEPISCOPUL
IOAN ROBU

Date biografice: Arhiepiscopul Ioan Robu (1990...) ¹⁰⁹ s-a născut la 6 noiembrie 1944 la Târgu Secuiesc în județul Covasna. Este hirotonit preot la 15 august 1968. Este numit Administrator Apostolic de București la 25 octombrie 1984. Primește numirea de Episcop Titular de *Cellae in Proconsulari*¹¹⁰ la 25 octombrie 1984 (consacrarea pe 8 decembrie 1984). Pe 14 martie 1990 este numit Arhiepiscop de București¹¹¹ (**Fig. 19**). La 29 aprilie 1990 a fost hirotonit Arhiepiscop Mitropolit de București¹¹².

Stema (Fig. 20): arhiepiscopului Ioan Robu: scut despicat; în cartierul din partea dreaptă, pe câmp de azur, o cruce de aur peste care broșează o inimă roșie, în cartierul din stânga, pe câmp roșu, o ancoră de argint. Deasupra scutului, crucea dublă arhiepiscopală treflată. Totul se află sub pălăria de arhiepiscop, de culoare verde, de la care pornesc două

¹⁰⁸ O variantă adaptată cântului liturgic este „Aprinde-n simțuri vii lumini, Ca dragostea să-și facă loc”. A se vedea în acest sens Parohia Romano-Catolică „Adormirea Maicii Domnului” București, *Gloria Tibi, Domine!* Colecție de cântece religioase, 2016, p. 140.

¹⁰⁹ *Anuarul Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București (2016-2017)*, p. 30.

¹¹⁰ *Episcopia de Cellae in Proconsulari* se află în fosta provincie romană din Africa *Cellensis Provincia Proconsularis*, în Tunisia din zilele noastre. Informații suplimentare privitoare la acest scaun episcopal istoric sunt disponibile pe https://www.revolvy.com/main/index.php?s=Cellae%20in%20Proconsulari&item_type=topic, precum și în Steph. Antonii Morcelli, *Africa Christiana*, pars prima, volumen I, Brixiae, Ex Officina Bettoniana, MDCCCXVI, p. 134.

¹¹¹ *Anuarul Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București (2016-2017)*, p. 31.

¹¹² Informații biografice relative la *Archbishop Ioan Robu* sunt disponibile și pe <http://www.catholic-hierarchy.org/bishop/brobu.html>.

cordeliere, de culoare verde, ce se termină cu câte zece ciucuri dispuși la rândul lor câte 1, 2, 3 și 4. În partea inferioară a scutului, în exterior, se află deviza arhiepiscopului în limba latină: **ET VERITAS LIBERABIT VOS** (*Și adevărul vă va face liberi*).

Semnificația stemei: stema arhiepiscopală reprezintă programul pastoral al purtătorului. Deviza **ET VERITAS LIBERABIT VOS** (*Și adevărul vă va face liberi*¹¹³) este un citat din Evanghelia după Ioan (In 8,32).

Héraldique ecclésiastique.

Les armoiries des archevêques catholiques romain de Bucarest (Résumé)

Le Saint-Siège a été créé, par le bref Apostolique „Praecipuum munus Apostolicae servitutis” du 27 avril 1883, l’Archevêché catholiques romain de Bucarest.

Dans cet ouvrage, l’auteur présente les armoiries des Archevêques catholiques romain de Bucarest: *Mons. Ignatio Paoli CP* (1883-1885), *Mons. Paolo Giuseppe Palma CP* (1885-1892), *Mons. Otto Zardetti* (1894-1895), *Mons. Franz Xaver von Hornstein* (1896-1905), *Mons. Raymund Netzhammer OSB* (1905-1924), *Mons. Alexandru Theodor Cisar* (1925-1949), *Mons. Ioan Robu* (1990...).

Les armoiries ecclésiastiques servent de signe distinctif à une personnalité ecclésiastique au titulaire d’une dignité. Les armoiries ecclésiastiques ne sont un signe de noblesse. Elles n’indiquent qu’une dignité ou charge ecclésiastique, en sorte que tout dignitaire, noble ou non, par cela seul qu’il est en charge, a le droit et le devoir de s’en constituer de personnelles pour servir au besoin.

Un blason archiepiscopal est composé d’un écu, qui porte plusieurs symboles significatifs, et est entouré d’éléments qui indiquent la dignité, le degré, le titre ou la juridiction. L’écu porte en son sein les symboles liés à la personne qui s’en pare, à ses idéaux, à ses traditions, à ses programmes de vie et aux principes qui l’inspirent et qui le guident.

Les évêques qui ont des armoiries de famille, les conservent. À leur tour, les Archevêques adoptaient souvent le blason de leur famille, s’il existait, ou bien ils composaient un écu avec des symboles qui indiquaient leur idéal de vie, ou une référence à des faits ou des expériences passées, ou bien encore à des éléments liés au programme de leur mission archiepiscopale.

L’écu est posé sur une croix de procession à double traverse, accompagné d’une mitre à droite et d’une crosse à gauche. Pour marques de leur dignité, les Archevêques surmontent leur écu d’un chapeau vert, garni de deux longs cordons, d’où pendent dix houppes de même couleur, disposées de chaque côté: une, deux, trois et quatre.

Mots clés: *heraldique ecclésiastique, armoiries, Archevêché de Bucarest*

¹¹³ Cf. Deviza arhiepiscopală a IPS Ioan Robu, disponibilă pe <http://arcb.ro/website/arhidieceza/arhidieceza-romano-catolica-de-bucuresti/lista-episcopi/>.

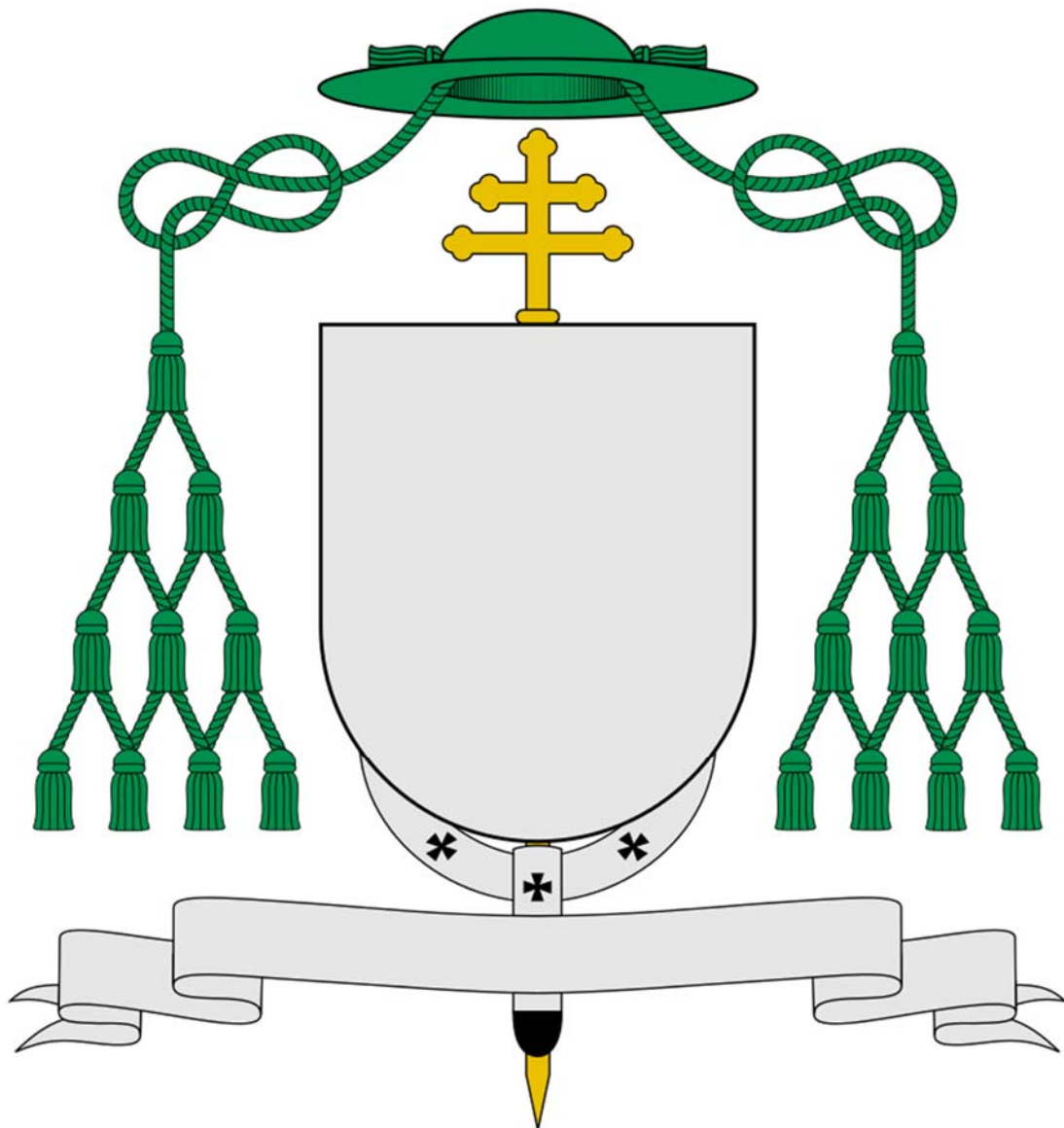

Fig. 1. Elementele stemei unui arhiepiscop

Fig. 2. Arhiepiscopul Ignazio Paoli

Fig. 3. Stema arhiepiscopului Ignazio Paoli

a

b

c

Fig. 4. Stema arhiepiscopului Ignazio Paoli

a.

b

c

d

Fig. 5. a – Stema episcopului de Nicopolis Henry Doucet (1895); b – Stema episcopului de Nicopolis Eugen Bossilkov (1947); c, d – Însemnul heraldic al Ordinului pasionist

Fig. 6. Arhiepiscopul Paolo Giuseppe Palma

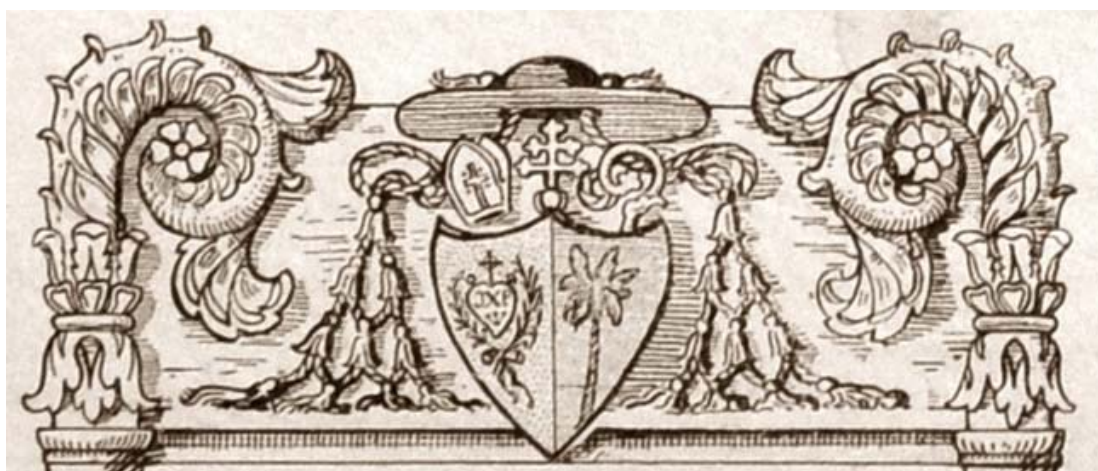

Fig. 7. Stema arhiepiscopului Paolo Giuseppe Palma

Fig. 8. Arhiepiscopul Otto Zardetti

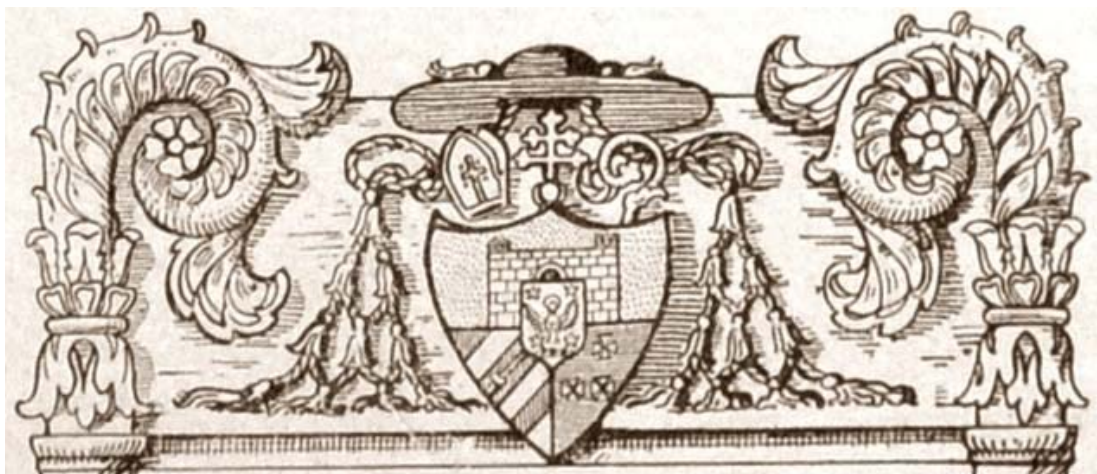

Fig. 9. Stema arhiepiscopului Otto Zardetti

Fig. 10. Arhiepiscopul Franz Xaver von Hornstein

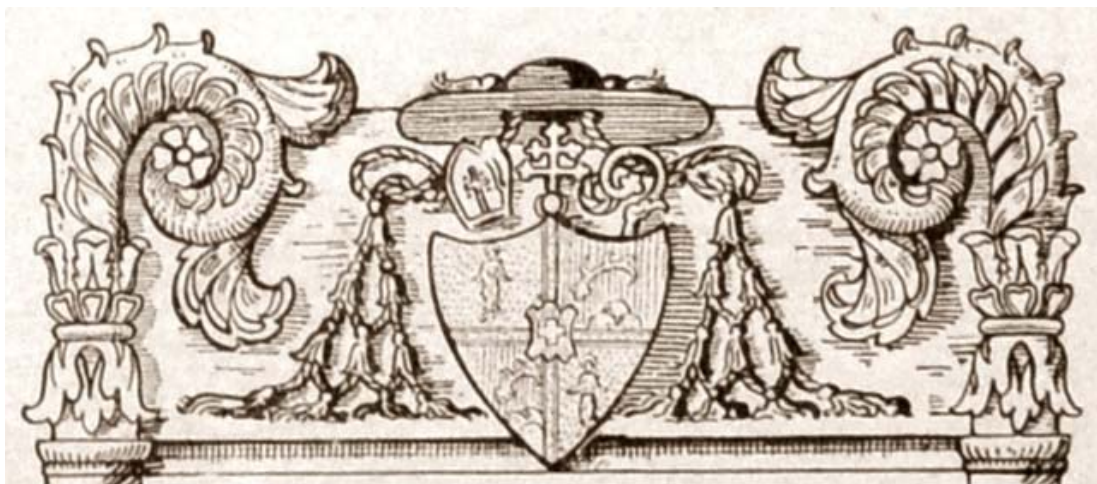

Fig. 11. Stema arhiepiscopului Franz Xaver von Hornstein

Fig. 12. Arhiepiscopul Raymund Netzhammer

Fig. 13. Stema arhiepiscopului Raymund Netzhammer

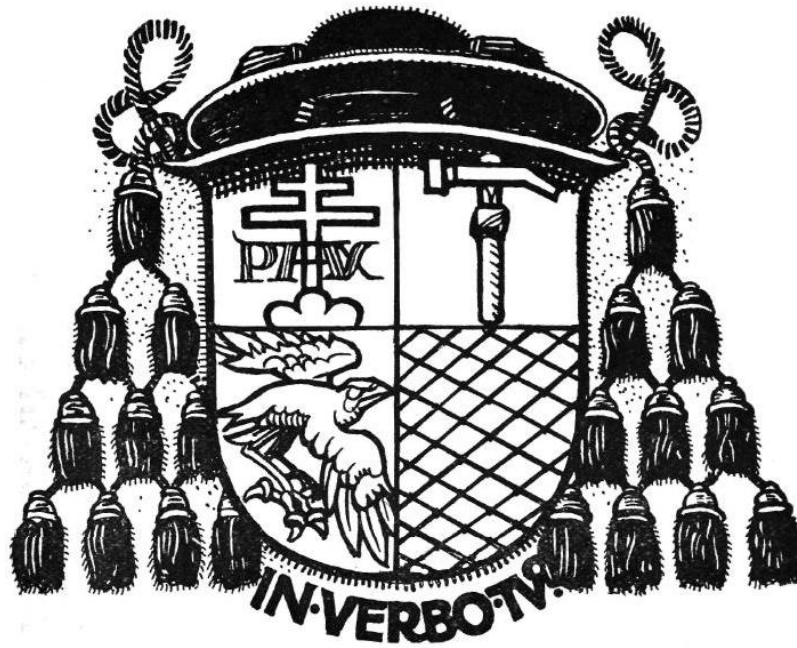

Fig. 14. Stema arhiepiscopului Raymund Netzhammer

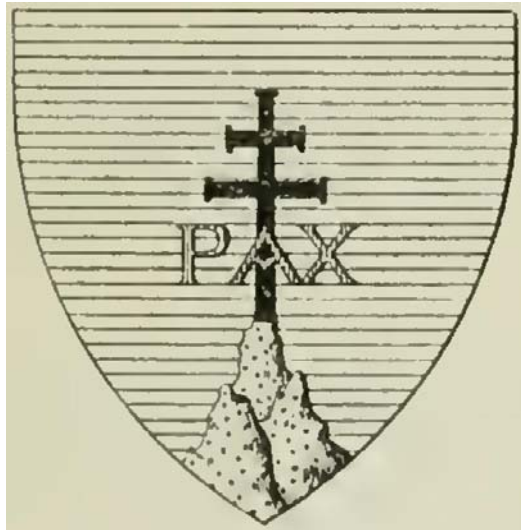
a

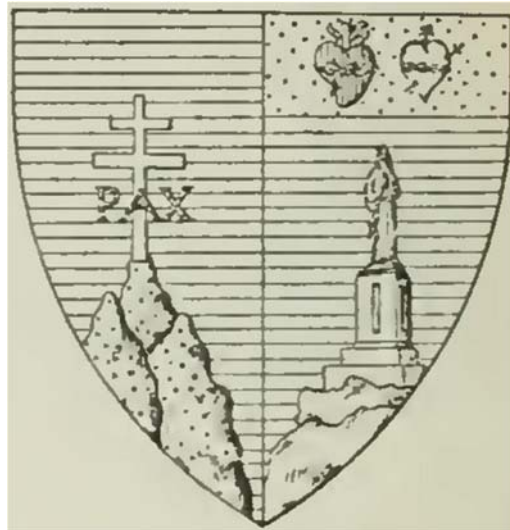
b

Fig. 15. Stema Ordinului benedictin

a

b

c

d

Fig. 16. a – Stema Congregației benedictine din Franța; b – Stema Congregației benedictine de la Pierre-qui-Vire (Franța); c – Stema episcopului de Quimper Anselme Nouvel (1872); d – Stema Papei Pius al VII-lea (1800-1823)

Fig. 17. Arhiepiscopul Alexandru Theodor Cisar

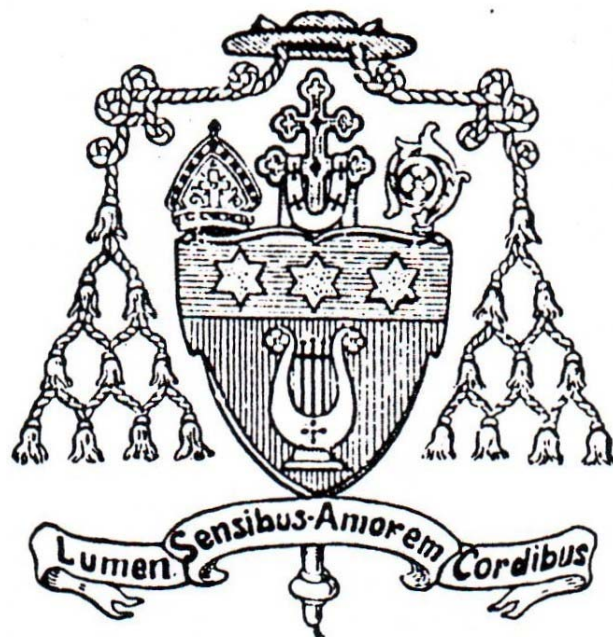

Fig. 18. Stema arhiepiscopului Alexandru Theodor Cisar

Fig. 19. Arhiepiscopul – Mitropolit Ioan Robu

Fig. 20. Stema arhiepiscopului – mitropolit Ioan Robu